

Сучасні макроекономічні тренди та тенденції Modern macroeconomic trends and tendencies

DOI: [10.26565/2786-4995-2022-1-06](https://doi.org/10.26565/2786-4995-2022-1-06)

УДК: 336.719

Ірина Бітнер

*професор кафедри банківського бізнесу та фінансових технологій
кандидат економічних наук*

*Навчально-науковий інститут «Каразінський банківський інститут» Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна,
e-mail: ivp142917@gmail.com, ORC ID: 0000-0003-0269-5670*

Сергій В'язовий

*аспірант кафедри банківської справи та фінансових технологій
Університету банківської справи*

*79007, Україна, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 11
e-mail: vazowo@gmail.com, ORC ID: 0000-0001-9504-0483*

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНИХ НАПРЯМКІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ІХ СТАНДАРТИЗАЦІЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ПЛАТЕЖІВ

Анотація. Сучасний стан банківської системи протікає в умовах високої конкуренції та швидких темпів розвитку інноваційних нововведень у сферу розрахунків. Безпечні та ефективні платежі мають вирішальне значення для користувачів, банків та економіки кожної держави в цілому. Саме тому важливим та актуальним завданням для держави та банківської системи є осмислення та формування чіткого курсу запровадження нових видів розрахунків. На сьогоднішній день трендовим є безготівкові розрахунки які все більше витісняють готівку з обігу.

У роботі було охарактеризовано дефініцію «безготівкових розрахунків» та їх функціонування з огляду на національний досвід. Розглянуто процес регулювання розрахунків з боку нормативно-правового забезпечення в Україні. Був проведений аналіз саморегулювання платіжної індустрії та принципів її реалізації у закордонних державах.

Наведено сучасний стан безготівкових розрахунків у банках та фінансових установах України.

В статті розглянуто нові форми безготівкових розрахунків, які вже використовуються за кордоном в розвинених країнах та можливість їх введення та стандартизацію в український фінансовий та банківський сектор.

Був проведений аналіз стану використання пластикових платіжних карток та модернізація в Україні. Також охарактеризовано різні види PoS-терміналів та проведена їх порівняльна характеристика.

Досліджено можливість використання безготівкових розрахунків за допомогою мобільних пристроїв та мережі Інтернет. Використання телефонів для розрахунку призвели до значних зрушень у системах приймання та передачі грошових коштів через мережу Інтернет. В свою чергу існує проблема, яка полягає в тому, що не всюди можна отримати доступ до мережі, щоб проводити платежі. У зв'язку з цим провідні країни світу використовують сервіс USSD.

Викладено аналіз впливу позитивних та негативних аспектів використання нових видів безготівкових розрахунків та проаналізовано їх вплив на економічний стан України після запровадження цих можливостей на рину банківських послуг.

У роботі викладено вплив демографічної ситуації та звички клієнтів на використання безготівкових розрахунків в Україні.

Ключові слова: Безготівкові розрахунки, платіжна інфраструктура, PoS-термінал, платіжна карта, QR-код.

Формули: 0; рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 8

Вступ. Розвиток сучасної світової банківської системи протікає в умовах стрімкої конкуренції та кризових явищ на фінансових, національних та міжнародних ринках. Враховуючи тенденції до цифровізації всіх процесів перспективним та актуальним залишається питання вдосконалення системи безготівкових розрахунків, оскільки обіг грошових коштів у формі готівки відходить на другий план тим самим змінюючи формування грошових відносин в цілому.

Аналіз останніх досліджень та постановка завдань. Теоретичною базою даного дослідження є праці вітчизняних та закордонних вчених з питань розвитку банківських практик, а саме: Ю.А. Ровинським, Л.К. Вороновою, Н.А. Куфаковою, М.М. Агарковою, Л.Г. Єфимовою, О.М. Єфремовим, М.С. Матрохіною, Є.О. Алісовою, Н.С. Дубенко, А.М. Морозом, А.І. Савлуком, О.В. Міняйлом, М.В. Ніконовою, М.Ф. Пуховкіною, та ін.

Результати дослідження. Оцифрування платежів стало величезним кроком на шляху до досягнення простого, зручного, швидкого і безпечного способу оплати. Відповідно до цього змінилися і варіанти використання різних форм безготівкових розрахунків.

Враховуючи специфічність ринку платежів в Україні необхідно звернути увагу на стандартизацію та приведення до відповідного виду безготівкових розрахунків. Така специфічність, в першу чергу, полягає у недосконалості законодавчої бази. На сьогоднішній день ще не має чіткого розуміння контролю з боку держави за виконанням норм використання та регулювання безготівкових розрахунків на відміну від розвинених країн.

В Україні поняття «Безготівкові розрахунки» (cashless payments) трактується у наукових працях та законодавчих документах, як перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді[1].

Стаття 1088 Цивільного кодексу України зазначає, що безготівкові розрахунки проводяться через банки, інші фінансові установи, в яких відкриті відповідні рахунки, якщо інше не впливає із закону та не обумовлене видом безготівкових розрахунків[2].

Відповідно до ст. 51 Закону України «Про банки і банківську діяльність», безготівкові розрахунки проводяться на підставі розрахункових документів на паперових носіях або в електронному вигляді. Банки в Україні можуть використовувати як платіжні інструменти платіжні доручення, платіжні вимоги доручення, векселі, чеки, банківські платіжні картки та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти, що застосовуються в міжнародній банківській практиці [3].

На відміну від України у розвинених країнах світу особлива увага приділяється питанням саморегулювання платіжної індустрії та принципів її реалізації.

Міжнародна рада вищого керівництва Платіжної асоціації (ICPASE) сформулювала Принципи самоврядування платіжної індустрії. Принципи створені як узагальнене керівництво щодо механізмів управління платіжною індустрією і мають сприяти роботі регулюючих органів, учасників ринку та адміністраторів систем. Ці принципи застосовуються в багатьох юрисдикціях і сферах використання[4]:

- Принцип 1: Потрібно досягнути абсолютної ясності цілей самоврядування, деталей і обсягів будь-яких процесів самоврядування або структурних заходів, прийнятих в галузі, повноважень і обов'язків учасників індустрії, будь-яких саморегулюючих організацій та державних регулюючих агентств, а також масштабів їх відповідного застосування, правил та заходів, прийнятих на рівні галузі.

- Принцип 2: Структура самоврядування повинна бути: узгоджена та така, якої дотримуються всі відповідні зацікавлені сторони, в тому числі всі учасники галузі, чие співробітництво необхідне для виконання завдань структури; схвалена урядом через сприяння регулюючих органів; предметно і процедурно справедливою; підкріплена

ефективними заходами примусу; підзвітною не тільки індустрії, але й уряду, в той же час консультуючись з іншими зовнішніми зацікавленими сторонами; і в змозі підтримуватися з плином часу.

- Принцип 3: цілі та процеси, а також правила та дії, що є наслідками цих процесів, повинні бути публічно прозорими і доступним в межах, що дозволяють дотримання комерційної таємниці та забезпечення цілісності структури.

- Принцип 4: Структура управління повинна оперативно реагувати на зміни у відповідних ринках по мірі їх розвитку, якщо вона хоче залишатися ефективною і оптимальною з плином часу.

- Принцип 5: Структура управління повинна бути найменш обтяжливим засобом досягнення політичних цілей шляхом мінімізації витрат і ризиків.

Слід зазначити, що такі великі платіжні організації, як American Express, MasterCard та Visa у своїй діяльності дійсно дотримуються всіх перерахованих вище принципів. Це гарантує їх успішне функціонування, надійність та безпеку послуг для клієнтів, стабільність та ефективність розвитку. Довга історія успішного функціонування цих компаній, їх стійкість під час фінансової кризи підтверджують, що American Express, MasterCard та Visa цілком здатні до самоуправління.

В Україні у листопаді 2020 року був винесений на розгляд законопроект «Про платіжні послуги» № 4364, який полягає у внесення комплексних змін до правового регулювання платіжного ринку та його модернізації. Цей проект є першим за десятиріччя в Україні який може сприяти оновленню законодавства у сфері платіжних послуг[5].

На сьогоднішній день можна спостерігати високі темпи у зміні форм безготівкових розрахунків. В першу чергу зміни вплинули на вже звичні для використання пластикові банківські картки. Банківські картки, такі як дебетові та кредитні, є одним з найбільш часто використовуваних способів безготівкової оплати в усьому світі. Банківські карти мають різні переваги, такі як безпечні платежі, використання чипів та системи PayPass.

Одним з найбільших переваг нових банківських карт є те, що вони розроблені для здійснення інших типів цифрових платежів. Наприклад, користувач здатен зберігати інформацію про свою карту в мобільних гаманцях або додатках для цифрових платежів, щоб здійснювати безготівкові платежі. Більш того, банківські карти використовуються для онлайн-покупок, оплати через PoS-термінали, онлайн-транзакцій. Хоча на сьогоднішній день ще не всі банки України мають технічне оснащення для вдалого використання такого інструменту, все ж позитивним залишається той факт, що кількість терміналів збільшується.

Модернізація пластикових карток призвела до адаптації звичних для використання PoS-терміналів. Оскільки традиційно PoS-термінали (Physical PoS) являли собою не що інше, як банківські пристрої з обмеженим функціоналом, представлені в магазинах для оплати за товари. Ці пристрої використовувалися для читання банківських карт клієнтів тільки з магнітною стрічкою. Однак з вдосконаленням варіативності оснащення банківських карт такими формами як чіп або PayPass, PoS-термінали також адаптувалися для читання цих форм.

Тим більше, що сфера застосування PoS розширюється, ці послуги тепер доступні на різних мобільних платформах через мережу Інтернет. В даний час PoS можна розділити на різні типи, такі як Physical PoS, віртуальний PoS, Mobile PoS.

Віртуальний PoS – це послуга яка надається банком для оплати різних товарів чи послуг через генерування коду в різних месенджерах Telegram, Viber або веб додатки для сканування з мобільного телефону. Для його використання необхідно зі сторони продавця прив'язати власний рахунок у системі банку при наданні послуги чи оплаті товару вказати суму для сплати і бот сгенерує необхідний код, а зі сторони споживача відсканувати цей код в додатку банку.

Mobile PoS вигідний для малих підприємств, оскільки їм не потрібно вкладати кошти в дорогі електронні реєстри, оскільки Mobile PoS працює через смартфони та персональні пристрої зчитування та передачі даних (таблетки).

Враховуючи різновид PoS-терміналів доцільно провести порівняльну характеристику яка вказує на позитивні та негативні аспекти використання як з боку продавця товарів чи послуг, так і зі сторони споживачів табл 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняльна характеристика Physical PoS, віртуальний PoS, Mobile PoS

	Продавець			Споживач		
	Physical PoS	Віртуальний PoS	Mobile PoS	Physical PoS	Віртуальний PoS	Mobile PoS
Смартфон	Не обов'язковий	Обов'язковий	Обов'язковий	Не обов'язкових для використання, хоча і є можливість розрахунку	Обов'язковий	
Мобільний додаток	Не обов'язковий	Обов'язковий	Обов'язковий	Обов'язковий		
Рахунок або карта в банку	Гроші перераховуються на банківський рахунок продавця (поточний рахунок)			Потрібен банківський рахунок		
Пластикова карта	Не є обов'язковою			Обов'язкова, хоча і є можливість розрахуватися за допомогою телефону	Фізична наявність не є обов'язковою	Фізична наявність не є обов'язковою
Підтвердження за допомогою PIN-коду	Не потрібен	Не потрібен	Не потрібен	Не використовується у тих випадках коли не перевищено ліміту використання коштів		
Наявність підключення до мережі інтернет	Обмін даними проводиться через Інтернет-мережу для обробки транзакцій					
Необхідність придбання додаткового обладнання	Необхідно підключати послугу банку та отримати необхідне обладнання	Підключення проводиться через додаток у банку. Для роботи необхідний смартфон з функцією NFC або таблетка зчитування		Непотрібно		

Джерело: Розроблено автором самостійно

Отже із зазначених показників можна дійти висновку, що для споживача в цілому не має значної ролі яким саме варіантом розраховуватися за товари чи послуги. З іншого боку для продавця потрібно провести аналіз можливих варіантів підключення того чи іншого PoS-терміналу, виходячи із масштабів роботи підприємства, або торгової точки.

Використання телефонів для розрахунку призвели до значних зрушень у системах приймання та передачі грошових коштів через мережу Інтернет. В свою чергу існує проблема, яка полягає в тому, що не всюди можна отримати доступ до мережі Інтернет, щоб проводити платежі. У зв'язку з цим провідні країни світу використовують сервіс USSD.

USSD (Unstructured Supplementary Service Data) — стандартний сервіс в мережі GSM, котрий дозволяє організувати інтерактивну взаємодію між абонентом мережі та сервісним додатком в режимі передачі коротких повідомлень.

USSD сервіс багато в чому схожий з SMS, обидва сервіси використовують для передачі даних формат коротких повідомлень. Однак USSD в основному призначений для обміну повідомленнями між абонентом і додатковими сервісами, в простому випадку, службою автоінформатора розрахункового рахунку, тоді як SMS в основному служить для обміну короткими повідомленнями між абонентами.

Для використання даного виду розрахунку клієнту не потрібно мати при собі смартфон або доступу до Інтернет, оскільки для того щоб зробити оплату необхідно абоненту відправити код з телефону, щоб взаємодіяти з інтерактивним голосовим меню через екран мобільного телефону. Однак, щоб скористатися цією послугою, клієнт повинен переконатися, що його номер мобільного телефону збігається з номером, прив'язаним до банківського рахунку.

Відносно новим видом безготівкових розрахунків також можна вважати різні мобільні гаманці, як банківських так і небанківських установ.

Додатки для мобільних гаманців швидко набирають популярність завдяки швидким, безпечним і зручним способів оплати. Це мобільні додатки, які дозволяють користувачеві відправляти, отримувати і зберігати гроші.

Користувач може додавати або зберігати гроші у своєму гаманці, просто прив'язавши свій банківський рахунок. Аналогічним чином користувач також може відправляти гроші своїм друзям, родичам або будь-якій іншій людині, ввівши номер телефону, ідентифікатор електронної пошти, унікальний ідентифікатор або відсканувавши QR-код.

Крім того, користувач також може здійснювати платежі продавцям і оплачувати різні рахунки за комунальні послуги, такі як рахунок за воду, рахунок за електрику, поповнювати мобільний рахунок багатьох іншого, прямо з програми мобільного гаманця.

Цей метод має багато позитивних аспектів, але є також і певний ряд недоліків серед яких існує небезпека використання додатку мобільного гаманця не банківської установи. Це може призвести до витоку конфіденційної інформації власника рахунку третім особам, які використовують цей гаманець для власних потреб.

Актуальним на сьогоднішній день залишається використання QR-кодів для розрахунку.

QR означає «Швидка відповідь». Це двомірний код, що складається з чорних квадратів, розташованих на квадратній сітці. QR-коди зчитуються пристроями обробки зображень, такими як камери смартфонів.

QR-коди широко використовуються для здійснення безготівкових платежів, коли користувачеві досить відсканувати QR-код торгового сервісу, щоб завершити транзакцію. Для роботи даного виду розрахунку необхідно також мати додаток банку на телефоні, або бути користувачем платіжної системи, оскільки для оплати є обов'язковою умова використання рахунку клієнта.

Даний вид може застосовуватися для розрахунку за товари, роботи чи послуги через Інтернет, оскільки генерація коду відбуваються автоматично, або ж у місцях де встановлена фіксована ціна, таких як проїзд у транспорті. Недоліком цього виду безготівкового розрахунку можна вважати неспроможність використання друкованих QR-кодів у невеликих торгових точках, або ж супермаркетах, оскільки ціни на товар постійно змінюються, додаються акційні пропозиції, і змінюється кількість пропонованого товару в цілому.

Наступною важливою інноваційною тенденцією у безготівкових розрахунках є використання безконтактної оплати.

Безконтактна оплата - це зручний і безпечний метод, який дозволяє користувачам купувати товари та оплачувати послуги, просто піднеси карту до терміналу торгової точки. Карта може бути просто дебетової, кредитної або смарт-картою, яка також відома як чіп-карта, заснована на технології NFC (зв'язок ближнього радіусу дії) або RFID.

Безконтактні платежі надзвичайно зручні, тому що не вимагають підпису або PIN-коду. Крім того можна також здійснювати безконтактні платежі через телефони з підтримкою NFC, які безпосередньо пов'язані з мобільним гаманцем. У цьому випадку користувач повинен просто тримати свій телефон з підтримкою NFC поруч зі зчитувачем, щоб здійснити платіж.

Користувач може здійснювати платежі через телефон з підтримкою NFC в різних місцях, наприклад:

- у магазинах
- на платних стоянках автотранспорту чи заправках
- у готелях
- у розвинених країнах світу таким способом також розраховуються за проїзд у транспорті чи метрополітені.

Недоліком даного виду розрахунку можна вважати те, що не всі смартфони мають систему NFS. І по друге існують випадки шахрайських дій коли зловмисники використовують PoS-термінали в людних місцях для зчитування коштів за рахунків тримачів таких карт.

Враховуючи те, що безготівкові розрахунки на сьогоднішній день є невід'ємною частиною життя кожної людини доцільно звернути увагу на позитивні аспекти використання даного виду розрахунку.

В першу чергу потрібно звернути увагу на зниження витрат. Оскільки безготівкові розрахунки проводяться без залучення готівкових коштів, відповідно для держави проходить зниження витрат на друкування готівкових знаків. Для банків позитивним аспектом є зменшення кількості банкоматів і затрат на їх обслуговування, транспортування і підрахунок готівки.

Наступним позитивним аспектом є збільшення швидкості транзакцій. Виконання готівкових платежів забирає багато часу як для клієнтів, так і для продавця або співробітника банку. Це призводить до того, що все більше компаній переходять на безготівкових вид розрахунку, щоб зменшити швидкість обробки інформацію і підвищити ефективність надавання послуг.

У сучасних ринкових відносинах у різних суб'єктів господарської діяльності існує необхідність переказу коштів за кордон, за допомогою безготівкових розрахунків цей процес спрощується, оскільки можна проводити оплати через свої рахунки.

Для фізичних осіб, цей вид розрахунку дозволяє розраховуватися за товари чи послуги, які замовляються в інших державах, в телефоні або ж у веб-додатку банку.

Також під час закордонних поїздок резиденти, мають необхідність у купівлі іноземної валюти. Однак з використанням безготівкових платежів така необхідність нівелюється, оскільки є можливість здійснювати транзакції безпосередньо зі своїх додатків для безготівкових платежів відповідно до курсу обміну валюти.

Для держави та банківських установ запровадження безготівкових розрахунків позитивно впливає на найкраще складання економічних даних та швидкий їх аналіз. Уряд і інші організації витрачають багато грошей на проведення періодичних вибірок і опитувань для збору даних про реальні трансакції громадян. Ці дані допомагають в розробці різних політик. Однак цей процес є дорогим, трудомістким і менш ефективним[6].

Беручи до уваги, що всі проведені безготівкові платежі є зареєстрованими фінансовими трансакціями, це дозволяє уряду легко відстежувати рух грошей за допомогою цих записів та проводити аналіз грошового обігу в країні, а банкам формувати перспективні пропозиції своїм клієнтам.

Враховуючи всі, зазначені вище, позитивні аспекти використання безготівкових розрахунків, вони також є ефективним інструментом боротьби з тіньовою економікою та корупцією. Оскільки за допомогою безготівкових розрахунків всі кошти проходять через

банк або фінансову організацію з рахунку на рахунок, відповідно сам банк і державні органи можуть проводити контроль за розрахунками і виявляти підозрілі транзакції.

Незалежно від того, чи є це приватними інвестиціями або міжнародною допомогою, кожен, хто має цифрове з'єднання в безготівковому середовищі, зможе проаналізувати транзакції та на який вид діяльності вони були витрачені.

Будь-яка сума, що з'являється поза цими рамками, може бути негайно позначена і розслідувана. Це звужить коло інтересів правоохоронних органів, спростивши пошук і відшкодування прихованих грошей.

Наступним важливим аспектом є демографічна ситуація в Україні. За даними Державної Статистичної Служби в Україні 41 млн осіб, з них 24 млн осіб віком від 16 до 59 років [7]. За даними НБУ, обсяг операцій з використання безготівкових розрахунків у 2021 році склав майже 1,1 трлн грн, що, порівняно з аналогічним періодом 2020 року, більше на 18,3%. Найбільше операцій припадає на розрахунки в торговельних мережах – 49,3% та перекази з картки на картку – 42,1% [8]. Оскільки популярність безготівкових розрахунків більш притаманна молодому населенню така статистика свідчить про те, що лише близько 50% українців використовують безготівкові розрахунки у тому чи іншому вигляді.

Висновки. Можна зробити висновок, що на сьогоднішній день існують пріоритетні світові тенденції щодо запровадження нових видів безготівкових розрахунків. Оскільки вектор України направлений на розробку та вдосконалення власних систем розрахунку, в такому випадку слід проводити чіткий аналіз, як роботи того чи іншого виду розрахунку, так і необхідність його запровадження на території України з урахуванням потреб клієнтів.

Список використаної літератури

1. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
4. Principles of Payment Industry Self-Governance // The International Council of Payment Association Chief Executives: www.cdnpay.ca/imis15/pdf/pdfs_publications/ICPACE_principles_of_payments_industry_self_governance.pdf
5. Проект Закону про платіжні послуги Номер, дата реєстрації: 4364 від 12.11.2020 Номер, дата акту 1591-IX від 30.06.2021 Сесія реєстрації: 4 сесія IX скликання Включено до порядку денного: 1228-IX від 16.02.2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70412
6. Річний Звіт НБУ за 2020 рік / Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>
7. Сайт Державної Служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
Стаття надійшла до редакції 25.01.2022
Статтю рекомендовано до друку 20.02.2022

References

1. Instruction on non-cash payments in Ukraine in the national currency: Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine №22. (2004, January 21). Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
2. Civil Code Ukraine № 435-IV. (2003, January 16). Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Law of Ukraine "On Banks and Banking" № 2121-III. (2000, December 7). Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
4. Principles of the Self-Governance Payment Industry. The International Council of the Payment Association Chief Executives. Retrieved from: www.cdnpay.ca/imis15/pdf/pdfs_publications/ICPACE_principles_of_payments_industry_self_governance.pdf
5. Draft Law on Payment Services №4364. (2020, November 12) 4 session of IX convocation included in the agenda: 1228-IX from 16.02.2021 Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70412
6. Annual Report of the NBU for 2020. National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>
7. Site of the State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Site of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua>
The article was received by the editors 25.01.2022
The article is recommended for printing 20.02.2022

Bitner Irina Vladimirovna

PhD in Economics, Professor of the Department of Banking and Financial Technologies of the Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute» V.N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine,

e-mail: ivp142917@gmail.com, ORCID ID:

Viazoyi Serhii Mykhailovych

*Postgraduate student of the Department of Banking and Financial Technologies
University of Banking*

79007, Ukraine, Lviv, street Sich Riflemen, 11

E-mail: vazowo@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9504-0483

DETERMINATION OF PROSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT OF CASHLESS CALCULATIONS AND THEIR STANDARDIZATION FOR THE UKRAINIAN PAYMENTS MARKET

Abstract. The current state of the banking system takes place in conditions of high competition and rapid development of innovative innovations in the field of payments. Secure and efficient payments are crucial for users, banks and the economy as a whole. That is why an important and urgent task for the state and the banking system is to understand and form a clear course for the introduction of new types of calculations. Today, the trend is non-cash payments that are increasingly pushing cash out of circulation.

The paper describes the definition of "non-cash payments" and their functioning in the light of national experience. The process of regulation of settlements by the regulatory framework in Ukraine was considered. An analysis of the self-regulation of the payment industry and the principles of its implementation in foreign countries was conducted.

The current state of non-cash payments in banks and financial institutions of Ukraine is given.

The article considers new forms of non-cash payments that are already used abroad in developed countries and the possibility of their introduction and standardization in the Ukrainian financial and banking sector.

An analysis of the state of use of plastic payment cards and modernization in Ukraine was conducted. Different types of PoS-terminals are also characterized and their comparative characteristics are carried out.

The possibility of using non-cash payments using mobile devices and the Internet has been studied. The use of telephones for payment has led to significant changes in the systems of receiving and transmitting money over the Internet. In turn, there is a problem, which is that not everywhere you can access the network to make payments. In this regard, the world's leading countries use the USSD service.

The analysis of the impact of positive and negative aspects of the use of new types of non-cash payments and analyzes their impact on the economic condition of Ukraine after the introduction of these opportunities in the banking market.

The paper presents the impact of the demographic situation and customer habits on the use of non-cash payments in Ukraine.

Keywords: *Cashless payments, payment infrastructure, PoS-terminal, payment card, QR-code.*

JEL Classification: E42

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 1, bibl.: 8